

Q. D. B. V.

περὶ τῶν

**ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ,
DE
ELEMENTIS MUNDI,**

QVORVM

II. Petr. III. 10. 12. Galat. IV. 3. 9. Coloss. II. 8. 20.

MENTIO FIT

P R A E S I D E

**IOANNE GVILIELMO
BAIERO,**

S. THEOL. D. ET PROF. PVBL.

DISQVIRET

IOHANNES GEORGIVS HAFFNERVS,

ENGELTHALO-NORICVS,

a. d. 11. Martii, A. R. S. cIc Icccxi.

ALTDORFII,

RECVDIT IOD. GVIL. KOHLESIVS, ACAD. TYPOGR. A. 1719.

ss.

a. Wzz.

Coll. diss. A
4, 22

Co.
4

22

PROOEMIUM.

Pro diligenter Scripturæ Sacrae volumina revolvimus atque versamus, eo magis undique divini Spiritus, qui omnia in omnibus operatus est, virtus ex mirifica dictorum consensione elucet; idque non modo in primariis doctrina capitibus, sed in ipsa etiam naturalium rerum expositione, quæ pluribus non nisi leviter & posthabita Philosophorum ἀναρτείᾳ tractari videtur. Hæc autem tanto minus negligi aut silentio prætermitti par est, quanto magis & fidem nostram & venerationem, verbo veritatis debitam, roborant ac sustentant. Iterata in Epistolis Apostolorum fit mentio τῶν σοιχείων τῆς κόσμου sive elementorum mundi, vide- licet Galat. IV. 3. 9. Coloss. II. 8. 20. II. Petr. III. 10. 12. diverso quidem, ut appareat, fine, sed pulcherrima sensus con spiratione & concordia; quam idcirco in præsentia uberioris paulo demonstrare animum induximus, methodo ad Geometrarum regulas adstricta atque composita, utpote plana, facili atque evi denti. Tu autem, o Pater luminum, sanctifica nos in veritate tua: Verbum tuum veritas est.

POSTULATUM.

Liceat nobis Scripturæ S. verba accipere eo sensu, quem ex communi verborum usu & significatione linguae gnari concipiunt, dum contextus, subiecta materia, aliæve circumstantiae & causæ urgentes ad aliam significationem impropriam aut minus usitatam defletere non cogunt.

Aequitas hujus postulati eo minus in dubium vocari poterit, quo magis id leges interpretandi communes non per-

mittunt solum, sed & præcipiunt. *Nisi enim naturali huic rationi intelligendi intellectus insit, nulla dabitur nostræ intelligentiæ & cognitionis certitudo, in quocunque etiam sermonis aut scripturæ genere versemur.* B. Musæus in Vindic. Bibl. Lutheri glossat. Dissert. II. §. XXXVII. Atqui Scriptura S. hoc ipso, quod Scriptura DEI ad homines est, certo idiomate hominibus noto concepta & consignata, etiam verba ex instituto significantia proponere censeri debet. Quare & postulatum istud inter sacræ Hermeneuticæ regulas primum vulgo locum obtinet. Vid. Franzius de Interpret. Scr. & alii passim.

SCHOLIVM.

Significationem verborum *ex usu communi* dum cupimus: teneri, facile patet, nos minime Sacrarum literarum interpretationem adstringi velle usu vocum particulari, qui in una aliqua Philosophorum secta aut singulari disciplina, ab ipsis Philosophis exculta, obtinet, sed respicere potius ad usum verborum, in sermone communi & promiscuo hominum vigentem, eo in primis tempore & loco, quo Scripturæ quisque liber est consignatus. Credi enim non potest, Spiritum S. in Scriptura, quæ populo universo, salutari doctrina imbuendo, est destinata, aliam quam popularem loquendi rationem elegisse, aut accommodasse se ad definitiones ac placita paucorum Philosophorum, qui forte eo tempore pro idoneis dicendi magistris nondum habebantur. Unde in præsenti negotio nemo nobis vitio vertet, si inventa in Scripturis mentione τῶν σοιχείων τῷ κόσμῳ, non statim recurremus ad Peripateticorum Physicam, & ex illius decretis ignem, aërem, aquam terramque animo concipiemus, nedum Epicureorum atomos, aut trinam materiam elementorum Cartesii, sed inquiramus, quid nomen σοιχεῖς, quid κόσμος, quid ambo in compositione, alias penes Græcos significant.

DEFINITIONES hic omnino nullas sive reales, sive nominales, tanquam principia conclusionum futurarum, affirimus;

rimus; quandoquidem de ipso sensu verborum ac phrasium Scripturæ in primis quæritur, & Definitio *Elementorum mundi*, cum mente Scriptoris S. conveniens, e certis principiis demum eruenda venit. Quæ autem de significatione harum vocum communiori ex indole linguae sunt præmittenda, rectius sub titulo *Observationum*, vel si mavis, *Lemmatum* proponentur.

A X I O M A.

Talia sunt subjecta, qualia permittuntur esse a suis prædicatis.

Regula hæc est Philosophorum adeo certa & ab omni exceptione immunis, ut ad propriam æque ac impropriam vocum suppositionem extendatur, ut commutatis etiam terminis dicere liceat, *talia esse prædicata, qualia permittuntur esse a suis subjectis.* Vid. Stalii Reg. Philos. P. II. Disp. XXII. Reg. II. p. 554. In hermeneutica autem praxi quanto longius ab ea discesseris, tanto magis a vero sensu, quem Scriptor prudens intendit, aberrabis.

OBSERVATIONES.

I. Græcum *σοιχεῖον*, cui Latinorum *elementum* respondet, est vox respectiva, & simplicioribus quibusque convenit respectu magis compositorum, quorum substantiam ingreduntur tanquam partes integrantes.

Scholion.

Verba hæc sunt B. Sturmii quondam nostri in *Comp. Phys. erotemæt. Part. spec. Sect. I Cap. I. quest. 2.* & confirmantur usu communi auctorum, etiam ipsius Aristotelis, qui etsi passim pro consueta subtilitate id agit, ut significationem τὸ σοιχεῖον arctioribus terminis circumscribat, nunc hanc, nunc aliam conditionem definitioni attexens, tamen *Metaph. VII.* circa finem ita elementum describit: *σοιχεῖον ἐστιν, εἰς ὃ διαμερίσται ἐνυπάρχων ὡς ὕλην:* Elementum est inexistens (alteri) in quod dividitur tan-

quam in materiam. Lib. V. cap. III. fatetur, primas demonstrationes, quæ in pluribus demonstrationibus insunt, dici, & *proprie* quidem, elementa demonstrationum. Ad quem locum bene notat *Sonerus in Commentar. pag. 283.* demonstrationum posteriorum priores demonstrationes esse elementa ; priorum autem definitiones & axiomata ; axiomatum terminos simplices. Commodo etiam huc referre licet, quod Apostolus *Hebr. V. 12.* prima capita doctrinæ Christianæ, seu articulos fundamentales, qui catechumenis e Scriptura S. proponi solent, τὰ σοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τῆς Θεᾶς, *elementa initii eloquiorum DEI*, sec. *Lutheri* versionem, die ersten Buchstaben der Göttlichen Worte appellat. Hæc autem abunde docent, 1.) elementi vocem semper respicere aliud, cuius est elementum ; 2.) in elemento neutram requiri summam simplicitatem, sive ut sit indivisible in alia specie diversa, quod *Aristoteles* alicubi requirit, sed contra usum vulgarem.

OBS. II. *Quando vox σοιχεῖος aut elementi cum alia in genitivo casu posita jungitur, hæc posterior semper exprimit correlatum elementorum, seu id, quod ex elementis istis componitur, cuius constitutionem elementa ingrediuntur, nunquam vero objectum, quod aliquo modo circa elementa versatur, aut elementa tractat.*

Scholium.

Loquimur de eo, quod ex lege communi, convenienter indoli sermonis ab optimis quibusque dicendi magistris factum est. Atque hic observationem nostram confirmant loca omnia *Schol. Obs. I.* adducta, quibus alia plurima jungere possemus, si vel opus foret, vel operæ pretium in re manifesta. De cetero parum curamus, si forte sequiorum temporum barbaries diversum quid vitiōse invexerit. Hæc enim ex antiquis corrigi, non illis legem vel dicendi, vel interpretandi statuere debet.

OBS. III. *Mundus (οὐ κόσμος) proprie significat, Scripturæ S. etiam stylo, totam hujus universi machinam e terra coeloque & side-*

& sideribus tam fixis, quam erraticis pulcherrimo ordine compositam; & quamvis in Novo Testamento alio etiam sensu multiplici vocabulum istud accipiatur, (de quo vid. *Flacius in Clave*) tamen pro significatu illo proprio & famoso presumtio stat (juxta canonem hermeneuticum) quamdiu non contextus, materia subiecta, prædicata apposita &c. ad alium figuratum descendere cogunt. Conf. *Postulatum nostrum & Axioma.*

PROPOSITIO I.

II. Petr. III. 10. & 12. per τὰ σοιχῆα, quae adventante die Domini, i. e. die magni judicii v. 7. igne correpta dissolventur, rectissime intelliguntur corpora mundi totalia, Sol cum Planetis fixisque sideribus, quae sunt partes mundi integrantes.

Probatio.

I. Quod de elementis mundi proprie dicti, seu machinæ totius universi sermo sit Apostolo, clarissime patet cum ex ipso v. 10. ubi elementa hæc inter cœlum terramque medio loco ponuntur, tum ex v. 7. qui cœli ac terræ per ignem interitum in die judicii verbis parum mutatis minitatur, denique ex v. 13. qui cœlos novos terramque novam promittit. Atqui cœli & terræ nominibus Scriptura S. ordinarie totum hoc universum exprimit, *Genes. I. 1. Cap. II. 1.* & alibi passim; neque ullum aliud in textu subiectum reperitur, ad quod τὰ σοιχῆα, quæ vox per *Observ. I.* respectiva est) possit referri. E. elementa mundi proprie dicti hoc vocabulo significantur.

II. Quod autem non alia, quam corpora mundi totalia, Sol & sidera reliqua hic *elementorum* nomine veniant, inde ostendimus, quia 1.) inter cœlum ac terram, quæ procul dubio partes mundi integrantes seu corpora totalia sunt, elementa hæc medio loco recensentur: 2.) quia a cœlo, stricte sumto, terraque distinguuntur & eorum dissolutio seorsum hic & v. 12. memoratur: 3.) quoniam *terra ejusque opera*, aut partes componentes

ponentes separatim dicuntur *comburenda*. Cum ergo *elementa* ista mundi nec ad cœlum stricte dictum pertineant, nec ad terram, & tamen sint partes mundi integrantes, (per *Observ. I.* & hujus *Prob. membr. I.*) nihil aliud relinquitur, quam ut eo nomine cetera intelligamus corpora mundi totalia. Q. E. O.

III. Porro prædicata in textu τοῖς σοιχείοις apposita in primis favent huic subiecto. Nempe τὰ σοιχεῖα καυστήμενα λυθῆσσονται, *elementa* illa *estuantia*, vel igne correpta dissolventur. Dissolutio autem præsupponit compositionem ejus, quod dissolvitur, adeoque rectius quadrat in astra cœli, quæ docente Physica moderna, sunt corpora varie composita, quam in alia simpliciora, aut ex mente Peripateticorum simplicissima elementa. Quin solutio seu destructio per ignem cadere possit in sidera, eo minus dubitare licet, quo certius constat, Solis & fixarum vastissimos globos jam inde a condito mundo ardere, nihilque adeo ad ipsorum dissolutionem restare, quam ut Deus flammam liberius in viscera eorum sœvire jubeat, quo incendio late per tot universum sparso, planetas quoque, perinde ac terram, corripi & exuri necessum erit. Quando igitur (per *Axioma nostrum*) talia sunt subiecta, qualia permittuntur esse a suis prædicatis, nihil impedit, quo minus h. l. per elementa mundi intelligamus cœli sidera.

Scholium I.

Quodsi etiamnum cuiquam durum videbitur, stellas appellare mundi elementa, adeat quæsto ille *Hammondi & Clerici* annotat. ad h. l. p. 399. nec non *Æg. Menagium ad Diog. Laertii* Lib. VI. §. 102. ubi loca bene multa ex Patribus Græcis, *Justino Martyre, Epiphanio, Eusebio, Chrysostomo &c.* ex versione Chaldaica Lib. Sap. & Rabbinis, ex variis denique scriptoribus profanis, vel citata extant, vel excerpta, quæ voce σοιχεῖα frequenter apud Græcos significari Planetas & Signa Zodiaci ostendunt. Nobis haud visum est, ea transscribere huc e libris passim obviis. Ceterum ex his etiam tot auctorum suffragiis

fragis liquet, nos, eam vocis interpretationem amplexos, nihil fecisse, præterquam quod supra in *Postulato æquissimum esse* docueramus.

Scholium II.

Dici autem vix potest, quantis se difficultatibus immerserint, qui in textu Petrino vulgaria Peripateticorum elementa, aërem, aquam & terram quæsiverunt. Insigni compendio B. Seb. Schmidt in Colleg. Bibl. poster. p. m. 398. labores eorum exhibuit, commemorans, aliquos *terram* hic eximere, quippe quæ cum operibus suis ab elementis distinguatur; alios *mare* etiam, quod ignem potius extinguat, quam ab eo consumatur; Sed & *aquam* absolute quosdam excipere; nonnullos etiam superiorem *aëris* partem; ignem autem multo magis, qui se ipsum non comburat. Quo pacto nihil reliquum est de quatuor elementis, quam inferior *aëris* pars, quæ tamen unacum superiore in Scripturis sub cœlorum nomine comprehendi solet. Itaque si hæc opiniones jungantur, frustra dixit Apostolus, *elementa*, quæ nulla supersunt, *combustum ac dissolutum iri*. Ipse quidem *Schmidtius*, cum observasset σούχεια communiter ab omnibus interpretibus accipi in Philosophica significatione pro illis creaturis simplicibus, quæ compositarum seu mixtarum sint principia, discessionem solus facere noluit, sed statuit præter terram, quæ distincte mox ponatur, duo ad minimum, aërem & aquam elementorum nomine ab Apostolo indicari: verumtamen veritate victus statim hæc notatu digna subjunxit verba: *Evidem miror fere, qui S. Apostolus terminum philosophicum in significatione philosophica usurpaverit: neque enim hic Scriptura mos esse solet, licet frequentissime de rebus creatis loquatur: ideo nisi tantum interpretum consensum venerarer, alia præcipua supra terram corpora intelligere mallem, quæ reliquorum cause simul sunt.* Nobis certe veneranda videtur interpretum auctoritas, sed magis veneranda veritas, eoque minus dubitavimus a vulgari sententia recedere, quo plura ei & graviora obstare cernebamus. Namque 1.) nomen σούχεις contra legem inter-

B

- pretan-

pretandi in *Postulato nostro expressam*, non accipit sensu communiori, sed scholæ Peripateticæ, cuius eo tempore, quo Scriptura N. T. consignabatur, non ea fuit auctoritas, ut ex illius decretis homines vulgo loquerentur. 2.) Neque etiam ex mente *Aristotelis* quatuor ista simplicia corpora, ignis, aëris, aqua, terra, sunt elementa totius universi, sed solum mundi sublunarisi, quod egregie ostendit *B. Sturmius Phys. Erotemat. Part. Spec. Sect. I. Cap. V. quæst. VII. VIII.* 3.) Vox terræ in textu haud notat elementum terræ a ceteris tribus distinctum, sed orbem terraqueum, aut, ut cum *Sturmio* loquar, *terraquaerigneum*; quandoquidem v. 7. & 10. *cælis* opponitur, atque operum, quæ in ea sunt, mentio injicitur: quo pacto mera esset *tautologyia*, elementa comburi, & *globum elementarem comburi*, maxime cum *σοιχῆα καυσθμένα* ante terram comburendam memorentur. Ut taceam 4.) elementa Peripateticorum talia esse subjecta, qualia vix admittuntur a prædicatis in textu positis. Aqua enim & aëris proprie non ardent, sed igne dissipantur aut in vapores abeunt.

PROPOSITIO II.

τὰ σοιχῆα τὸ κόσμος Gal. IV. 9. & Coloss. II. 8. 20. proprie immediate significant astra seu luminaria mundi, figurate & per metonymiam causæ, vel simavis, adjuncti, leges cæmoniales ritusque Judaicos, qui astrorum cursu maximam partem dirigebantur.

Probatio.

Quod Apostolus vocibus istis ultimo denotet leges ritusque Judæorum cæmoniales, quæ sub Novo Testamento cessare debebant, confessa res est: sed cur hæ leges *elementa mundi* vocentur, disquiri solet. Nos rationem in Propositione expressam sic breviter demonstramus:

I. Quando voci respectivæ *elementi* aliud nomen in genitivo adjungitur, hoc nomine ea res indicatur, quæ ex elementis, tanquam partibus integrantibus, composita est, vi *Observ.* II. ὁ κόσμος autem, qui ll. cc. cum τοῖς σοιχήοις in genitivo con-

construitur, proprie notat hoc totum universum, cuius $\tau\alpha\chi\epsilon\alpha$
seu partes integrantes sunt cœlum tanquam continens, & astra
cum geocosmo nostro, tanquam contenta, per *Observ. III.* Ergo
astra seu luminaria mundi possunt dici $\tau\alpha\chi\epsilon\alpha \tau\gamma \kappa\sigma\mu\gamma$; sed solent
etiam frequenter ita dici, sec. *Propos. I. Scholium I.* unde vi *Postula-*
ti nostri tamdiu hanc propriam communemque significationem
tenemus, quamdiu id circumstantiae textus permittunt. Atqui

II. quo diligentius textum intuemur, eo magis illum
hanc proximam & immediatam vocum significationem non ad-
mittere solum, sed & poscere & urgere deprehendimus *Gal. IV.*
v. 8. Apostolus in memoriam revocat Galatis pristinam ipsorum
idololatriam, qua verum *Deum ignorantes servierint illis, qui*
natura non sunt DII. *v. 9.* quærerit, cur nunc, cum agnoverint
DEUM verum, revertantur ad elementa (mundi) egena qui-
bus πάλιν ἀνωγεῖται, rursum ab initio (wieder von neuen oder von
fornen an) servire velint, scilicet certo quodam modo, quem
clarius exponit *v. 10.* statim sequente: dies observatis & men-
ses & tempora & annos. Hic autem & antecedentia & conse-
quentia satis quid per elementa proxime intelligatur, declarant.
Dixerat *Paulus* initio, Galatas quondam serviisse iis, qui natura Dii
non sunt: si queras, quinam fuerint illi *natura non Dii*, responden-
dum erit, *idola* gentilibus religiose culta, non cæremoniæ ipse aut
statuta humana, quippe quibus proprie loquendo nemo servit,
sed earum observatione servit Deo sive vero, sive ficto. *Frustra*
colunt ME (inquit DEUS *Matth. XV. 9.*) *docentes doctrinam*
præcepta hominum. Quænam vero idola diligentius culta Gen-
tilibus, nisi *Mars, Jupiter, Saturnus, Apollo, Diana, &c.*? quæ
si quid sunt in natura rerum, sunt astra cœli his nominibus
vulgo insignita. Bene *Hieronymus* apud *Menagium l.c.* de die-
bus septimanæ: *Ethnici*, ait, *Idolorum & Elementorum nomini-
bus appellant.* *Idola sunt, Mars, Mercurius, Jupiter, Venus:*
Elementa vero, Sol & Luna. Jam cum Apostolus porro docet,
Galatas per hoc, quod dies & menses &c. observent, *reverti*
ad elementa, ut illis *rursum ab initio sive ab integro serviant,*

Sole profecto clarus est, elementa hic quoad rem nihil differre ab Idolis Galatarum pristinis, neque alia sive idola sive elementa intelligi, quam quæ suo cursu luminisque vicissitudinibus Galatis Judæorum ritu viventibus, sabbata, neomenias, feriatos dies alios & annos sabbaticos admetiebantur. Mens Apostoli, si brevi paraphrasi eam exponere velimus, huc redit: Indigna res est, quod vos Galatæ, modo a superstitione siderum cultu per agnitio- nem veri DEI liberati, a DEO vicissim gratiōse agniti, & ad li- bertatem filiorum DEI vocati, non dubitate reverti ad egena elementa, miseros illos Deos vestros, quibus denuo cultum & obsequium vultis praestare, dum Judaico more definita ab ipsis tempora religiose observatis. Licet enim aperte elementa ista sive sidera non amplius divino cultu afficitis, tamen quia DEUS supremus per cærimonias Judaicas & hanc temporum observatio- nem ultra coli detrectat, revera nulli alii religione illa servitis, præterquam ipsis elementis aut sideribus, quorum ex aspectu & nutu quasi inutiliter pendetis.

III. Eodem sensu v. 3. hujus Cap. Judæi in statu veteris Te- stamenti, cum adhuc velut minorennes viverent, dicuntur ὑπὸ τὰς ποικιλὰς κόσμους δεδελουέντοι, sub elementis mundi in servitutem redacti; nempe quia vi Legis Mosaicæ tam arcte in celebratione festorum, sacrificiis, oblationibus, azymis, expiationibus & uni- verso fere cultu externo adstricti erant ad Solis Lunæque motus diurnos, menstruos, annuos, ut nemo servorum ad heriles nutus, nemo puerorum ad paedagogi præceptiones magis. Qui solici- tam Judæorum veterum curam in observandis vel unius Lunæ phasibus nosse cupit, compendio eam expositam legere poterit in Dissert. Ægid. Strauchi de Anno Hebræorum Ecclesiastico.

IV. Quod ad loca Coloss. II. attinet, nec ibi desunt indicia, quæ personæ τὰς κόσμους proxime corpora cælestia notari ostendant. Præterquam enim quod v. 16. libertas Christianorum ab elementis mundi in eo ponitur, quod nemo ipsos judicare debeat ob cibum & potum, aut respectu festi solemnis, aut novilunii, aut sabbatorum, quæ ex motu astrorum Judæis olim erant præscripta & im-

& imperata, ipse etiam *versiculus* 8. haud obscure videtur insinuare id, quod diximus. Jubentur ibi cavere Colossenses, ne quis sit, qui deprendetur eos aut libertate sua exuat per Philosophiam & inanem seductiōnem, secundum traditionem hominum, secundum elementā mundi (κατὰ τὰ σοιχεῖα τὸ κόσμον) & non secundum Christum. Commodo hic Georg. Calixtus in Exposit. Liter. cum Jos. Scaligero per Philosophiam deceptricem hominumque traditiones intelligit placita Judæorum Essorum, aut aliis sectæ ex his prognatæ; quandoquidem & Josephus & Philo & Eusebius Judaicarum sectarum studia Philosophiæ titulo insignit, & quæ de Essenis speciatim ex Philone memorat Calixtus, quam optime cum his conveniunt, quæ per totum Caput. II. Apostolus reprehendit. Habemus ergo hic 1.) iterum cæremonias Judaicas astrorum cursu directas. Sed & 2.) notandum, quod in textu traditiones hominum seu præceptiones rituum Judaicorum sub Novo Fœdere abrogatorum, ab elementis mundi distinguantur, tanquam id, quod secundum elementā mundi, aut ad normam & præscriptum elementorum sit compositum. Itaque τὰ σοιχεῖα τὸ κόσμον in se diversum quid esse oportet a Lege cæremoniali, sed quid aliud, nisi corpora mundana, Judaicis ritibus modum statuentia?

V. In *versu hujus Capitis* 20. non multum nobis est laborandum: Dicit Apostolus, Colossenses cum Christo mortuos, i. e. per baptismum participes fructuum mortis Christi redditos, sec. Rom. VI. 4. 8. libera tos esse ab elementis mundi, ita scilicet, ut non amplius sint δεδελομένοι ὑπὸ τὰ σοιχεῖα τὸ κόσμον, eo sensu, quem ad Galat. IV. 3. observavimus.

Scholium.

Quamquam in veritatis inquisitione non tam auctoritate & suffragiis aliorum, quam rationibus niti decet, tamen ne cui novitatis titulo hæc sententia & interpretatio suspecta videatur, visum est Chrysostomi Patris disertissimi & Græcæ literaturæ peritissimi paria de his Scripturæ locis cogitata saltem ex Æg. Menagio l. d. citare, qui ad Coloss. II. σοιχεῖα κόσμον ait Solem & Lunam ab Apostolo vocari, perinde ut in Epist. ad Galatas. Gal. IV. autem τὰ σοιχεῖα τὸ κόσμον exponit de Noviluniis & Sabbatis, addita ratione: ἀντοι γὰρ ἡμῖν αἱ ἡμέραι ἀπὸ δὲμος σελήνης οὐκ ἡλίου γίνονται. Verum & ex recentioribus Nic. Zegerus in Gal. IV. 3. ita est commentatus. Hic & rursus v. 9. Elementa mundi hujus vocat crassas illas

illas & initiales elementalesque Legis observationes, ad mundi hujus elementa, puta aquam, ignem, terram, Solem & Lunam pertinentes; cuiusmodi erant Purificationes, Neomenie, Sabbathæ, Oblationes frugum, Victimæ, Holocausta, Discrimen inter animantia munda & immunda, traditiones de igne & lucernis non accendendis Sabbatho. Vid. Crit. S. Tom. V. edit. Francof. p. 514. Cui tamen quo minus quoad elementa quatuor Peripateticorum adstipulemur, obstant ea, quæ Schol. II. Prop. I. n. 1. 2. notavimus. Nec est, cur excipiat quis, ritus Judæorum non omnes a cursu siderum pependisse; sufficit enim quod plures & præcipui, ac notum est, a potiori fieri solere denominationem

Conjectaria.

I. Hactenus ergo patet, Scripturam in acceptione τῶν σοιχείων τῆς κόσμου & secum & cum aliis bonæ notæ Scriptoribus Græcis pulchre ubivis consentire, cumque harmonia hæc S. Scripturæ, cum propria vocum significatio nunquam non in explicatione sit sectanda, sententiam a nobis propositam vel hoc nomine aliis esse præferendam.

II. Facile etiam nunc intelligi potest, quî unâ sub Lege cærenoniali & sub astrorum regimine fuerint Israëlitæ. Nempe Lex eos ad observationem astrorum in cultu Dei externo adstringebat, adeoque ipsi immediate legi, mediate etiam elementis mundi parebant; velut ex adverso vox elementorum proxime sidera cœli, consequenter autem ipsam legem denotat.

PROPOSITIO III.

Nè per σοιχεῖα τῆς κόσμου in ll. cc. Ep. ad Gal. & Col. proprie & immediate rudimenta doctrinæ hominibus propositæ indicari cum aliis interpretibus credamus, impedimento sunt indole linguae Græcae & principia hermeneutica reliqua initio a nobis producta & stabilita.

ἘΚΘΕΣΙΣ.

Non possumus ire inficias, plerosque interpretes hanc amplexos esse sententiam, quod in istis locis nullo modo elementa aliqua corporea, sed directe atque unice initia aut rudimenta doctrinæ significantur; quamvis in speciali eorum declaratione non nihil inter se discrepant. Vox σοιχεῖα (inquit Hammondas, in Coloss. II. 8.) significat rudimenta, elementa,

menta, litteras Alphabeti, apud Grammaticos; prima vero principia, vel elementa, quibus corpora constant, apud Physicos. Igitur ea voce optime significari possunt quævis doctrinæ, quæ præcepta levioris momenti, aut minus perfecta complectuntur, cum opponuntur perfectioribus. Ex additione autem τὸ κόσμος (quæ vox in N. T. omne genus hominum significet) colligit, elementa mundi hic esse imperfecta ad pietatem & virtutem quod attinet instituta, quibus Judæi atque Ethnici adhærebant ante Christum, vel antequam fidem Christi amplexi essent. Eodem fere sensu Grotius in Gal. IV. 3. σοιχεῖα dicuntur in quaque arte ejus rudimenta; quia quod in rerum natura sunt elementa, id illa in artibus. Ita in re pietatis sunt quædam σοιχεῖα Hebr. V. 12. que quia Judeiscum mundo sunt communia, vocantur τὸ κόσμος a majore ea usurpantium parte. Differentia non nisi hæc est, quod Hammondus per κόσμον totum genus humanum, Grotius gentes extra Ecclesiam Dei viventes seu infideles intelligit. Cum Grotio lentit Sam. Przepcovius, in Ep. ad Colos. elementa mundi dicens doctrinas, quibus juventus in mundi scholis instituebatur. Ritus autem legales ideo vocari ait Elem. mundi, quia erant effecti ab ipso DEO ad similitudinem & quasi normam eorum rituum, qui tunc in reliquis gentibus mundi totius locum habebant. Alii, nominatim Erasmus, Beza, Joh. Crellius, Jon. Slichtingius, & ex nostris Calixtus ideo legem Judaicam dici volunt mundi elementa, quod iis aliquando mundus i. e. hominum genus ex voluntate DEI erubiebatur. Alii derique, ut Flacius, Kunadus, Estius, Momma hanc redundat causam, quod lex in rebus elementaribus, cibi, potus &c. steterit.

Probatio Propositionis.

Non disquiremus nunc, quænam harum interpretationum majore aut minore labore difficultate, sed summatim dicemus rationes, quare nullam ex iis nostram facere potuerimus. Evidem 1.) controversia non est in eo, utrum σοιχεῖον aliquando artium, scientiarum aut cuiusvis doctrinæ rudimenta significet: fassi hoc sumus & confirmavimus in Observ. I. ejusque Schol. sed hoc queritur, an vox, quæ τὸ σοιχεῖον in genitivo adjungitur, quandoque notet subjectum, quod elementa tractat & circa ea quoquo modo varsatur, an vero semper id, quod ex σοιχείοις componitur. Posterius nos affirmavimus probatumque dedimus in Observ.

Observ. II. & Schol. Prins tot tantæque eruditionis interpretes ne unico quidem exemplo aut idonei scriptoris testimonio docere potuerunt. Non sufficit dicere, quasi pro auctoritate, cum Th. Beza: *ego nomen mundi non refero ad ipsa elementa, sed ad discipulos*: probandum potius fuerat, ex indole linguae & loquendi usu id licere. Locus *Hebr. V. 12.* nil juvat hos interpretes, sed iisdem adversatur. Non enim ibi rudimenta doctrinæ Christianæ dicuntur *σοιχεῖα τὸ κόσμος*, nec *τῶν παιδῶν* aut *κατηχουένων*, sed *τῶν λογίων τὸ Θεός*, eloquiorum Dei; quæ verba utique exprimunt id, quod elementa ista continet, tanquam partes fundamentales: unde *καὶ ἀναλογίας* non poterunt non *σοιχεῖα τὸ κόσμος* intelligi de his, quæ mundi constitutionem ingrediuntur. Sic & *Justinianus* ab *Erasmo* citatus *Elementa juris* dixit, non Juris studiosorum. Apud Ciceronem tamen, ne quid dissimulemus, Lib. I. de Orat. *elementa puerorum* legimus: sed quæritur jam de *σοιχεῖοις* in lingua Græca, ubi similem locum haud invenimus. *Erasmus* quidem, quasi gladio soluturus hunc nodum, ait: *non est, cur nos moveat, quod Paulus adjecit elementa mundi*. Mundi enim vocat, quicquid est visibile & caducum: at neque hoc sine probatione dici, neque præter necessitatem substantivum *κόσμος* in adjectivum per Hebraismum verti debebat, vi *Postulati nostri*.

2.) Non videmus, qua ratione quis dici possit rudimentis doctrinæ servire, tanquam numini, quod tamen *Gal. IV. 9. coll. cum v. 8.* de *elementis mundi* prædicatur, nec quomodo *mori* queat illis rudimentis, sec. *Coloss. II. 20.* cum tantum absit, ut rudimenta doctrinæ, quæ proprie fundamenti loco substerni solent, unquam abjiciantur, ut potius Apostolus *Hebr. V. 12.* necessarium existimet, Hebræos, quos ratione temporis magistros esse decebat, iterum rudimenta doceri.

Alias textus circumstantias, quæ huic vocum acceptioni obstant, brevitatis causa præterimus, & hic commentationi nostræ finem imponimus.

S. D. G.

Coll. diss. A. 4, misc. 22